

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

ЗАТВЕРДЖЕНО

Ректор

В.Д. Будаєв

2016 року

ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ
РІВЕНЬ ОСВІТИ
КВАЛІФІКАЦІЯ

03 Гуманітарні науки
032 – Історія та археологія
ТРЕТІЙ (ОСВІТНЬО-НАУКОВИЙ)
доктор філософії з історії та археології

Розглянуто та схвалено
на засіданні Вченої ради
Миколаївського
національного університету
імені В.О. Сухомлинського
від « 14 » травня 2016 року
протокол № 19

Профіль програми		
Доктор філософії в області історії та археології		
Тип диплома та обсяг робіт	Диплом доктора філософії, перший науковий ступінь, 4 академічних роки, 60 кредитів ЕКТС	
Наукова установа	Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського, м. Миколаїв	
Акредитуюча інституція	Міністерство освіти і науки України, Україна, пр. Перемоги, 10, м. Київ, 01135	
Період акредитації	2020 рік	
Рівень програми	QF for ENEA – третій цикл, EQF for LLL – 8 рівень; НРК України – 8 рівень	
A	Мета програми	
	Забезпечити, на основі ступеня магістра, підготовку наукових і науково-педагогічних кадрів у сфері гуманітарних наук шляхом здобуття ними компетентностей, достатніх для виконання оригінальних наукових досліджень, результати яких мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, а також їх підтримку в ході підготовки та захисту дисертації.	
B	Характеристика програми	
1	Предметна область (галузь знань)	03 Гуманітарні науки 032 – Історія та археологія
2	Фокус програми: загальний/ спеціальний	Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти за Законом України «Про вищу освіту», восьмий кваліфікаційний рівень Національної рамки кваліфікацій. Загальний. <i>Дослідження:</i> Генези соціально-економічних та політичних аспектів вітчизняної історії: <ul style="list-style-type: none"> • освоєння концептуальних засад української історіографії; • забезпечення володіння ґрунтовними знаннями з методології міждисциплінарного історичного дослідження та форматів презентації його результатів для професійної спільноти і широкої публіки; • поєднання ґрунтовних теоретичних знань і компетенцій історика-дослідника з практичними навичками застосування історії в

		<p>публічній сфері;</p> <ul style="list-style-type: none"> • вивчення специфіки функціонування знання про минуле в публічному просторі та способи і принципи творення історії для суспільства й у співпраці з ним; • забезпечення зрозумілості і порівняння результатів навчання, набутих компетентностей і кваліфікацій, ступенів для всіх зацікавлених сторін і в такий спосіб створити надійну основу для європейської та євроатлантичної інтеграції. <p>Здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, (іноземна мова, філософія) достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.</p> <p style="text-align: center;">Спеціальний.</p> <p><i>Дослідження:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Знання основних історичних процесів та подій усіх континентів від давнини та їх взаємозв'язок, сучасні дискусії на цю тему та напрями дослідження. - Знання змісту та основних етапів процесу формування історичних знань, перетворення їх на науку; - переосмислення наявного комплексу джерел та створення нових цілісних завдань для розв'язання значущих соціальних, наукових, культурних, етичних та інших проблем. <ul style="list-style-type: none"> - Пошук, розуміння та використання архівних та інших джерел з вітчизняної історії. - Критичний аналіз, оцінка і синтез нових та складних ідей з історії України, регіональних аспектів вітчизняної історії, генези форм української державності, вміння їх використовувати під час професійної діяльності. - Розроблення та реалізація науково-дослідницьких проектів з історії України, які дають можливість переосмислити наявний комплекс джерел та створити нове цілісне знання для розв'язання значущих соціальних, наукових, культурних, етичних та інших проблем - Спілкування в діалоговому режимі з широкою науковою спільнотою та громадськістю з використанням набутих знань і умінь з історії України в освітній, науковій, телекомунікаційній та інших сферах професійної діяльності - Ініціювання інноваційних комплексних проектів з дослідження актуальних проблем вітчизняної та регіональної історії. - Здатність розв'язувати комплексні проблеми в освітній, науковій, телекомунікаційній, музейній сферах діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійної практики.
3	Орієнтація програми	Дослідницька і прикладна. Наукові дослідження та продукування нових знань в галузі 03 Гуманітарні науки та розробка ефективних

		механізмів дослідження історії України, що матимуть широке практичне застосування.
4	Особливості програми	Програма орієнтує на розширення та поглиблення теоретико-методологічного та науково-методичного базису розвитку історіографічних аспектів вітчизняної історії, оволодіння практичним інструментарієм наукових досліджень в сфері історії України та орієнтує на співробітництво із закладами системи Міністерства освіти і науки України, міжнародними організаціями, закордонними науковими установами та навчальними закладами.
С	Працевлаштування та продовження освіти	
1	Працевлаштування	<p>Наукова та викладацька діяльність у історичній сфері.</p> <p>Наукова, адміністративна та управлінська діяльність в закладах науки, освіти, в органах влади усіх рівнів.</p> <p>Посади згідно класифікатору професій України:</p> <p>Законодавці, вищі державні службовці, керівники. Керівники підприємств, установ, організацій (12):</p> <p>Керівник науково-дослідного підрозділу (1237), головний фахівець науково-дослідного підрозділу (1237.1), Начальник (Завідувач) науково-дослідного підрозділу (1237.2), Керівник проектів та програм (1238), Керівник інших функціональних підрозділів (1239).</p> <p>Професіонали: викладачі вищих навчальних закладів (2310): Докторант, Доцент, Професор кафедри (2310.1), асистент, Викладач вищого навчального закладу (2310.2).</p> <p>Інші професіонали (24): професіонали у сфері державної служби, інтелектуальної власності та інноваційної діяльності (241), Консультант, професіонал з інноваційної діяльності,</p> <p>Місця працевлаштування. Посади професіонал в галузі історії, етнології; музеєзнавства; в галузі освіти; викладач середнього навчального закладу; викладач університету та вищого навчального закладу; виробничого та інших основних підрозділів; підприємства, установи та організації; фахівці архівних установ.</p>
2	Продовження освіти	Навчання впродовж життя для розвитку і самовдосконалення в науковій та професійній сферах діяльності, а також в інших

		<p>споріднених галузях наукових знань:</p> <ul style="list-style-type: none"> - підготовка на 9-ому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій в галузі 0203 – гуманітарні науки; - навчання на 8-ому кваліфікаційному рівні Національної рамки кваліфікацій в споріднених спеціальностях; - освітні програми, дослідницькі гранти та стипендії, що містять додаткові наукові та освітні компоненти.
D	Стиль та методика навчання	
1	Підходи до викладання та навчання	<p>Основними підходами до викладання та навчання аспірантів є:</p> <ul style="list-style-type: none"> - використання лекційних курсів, семінарів та консультацій із запланованих дисциплін; - самостійну роботу з джерелами інформації у бібліотеці Університету та у наукових бібліотеках України; - використання дистанційних курсів навчання та електронних ресурсів за допомогою мережі Інтернет; - індивідуальні консультації фахівців Університету, інших установ НАН України, профільних вищих навчальних закладів; - залучення до консультування аспірантів провідних фахівців профільної галузі; - інформаційна підтримка участі аспірантів в конкурсах на отримання наукових стипендій і грантів; - активна робота аспірантів у складі проектних команд, при виконанні держбюджетних та госпдоговірних тем, участь у розробці звітних матеріалів, реєстраційних та облікових документів, оформленні патентів та авторських свідоцтв.
2	Система оцінювання	<p>Система оцінювання знань освітньої програми передбачає здійснення поточного та підсумкового контролю.</p> <p><i>Поточний</i> контроль проводиться у формі тестів, роботи на практичних заняттях, виступів на семінарах та конференціях, підготовки наукових звітів.</p> <p><i>Підсумковий</i> контроль передбачає диференційований залік або усний іспит. Аспірант вважається допущеним до підсумкового контролю з дисциплін освітньо-наукової програми, якщо він виконав всі види робіт, передбачені навчальним планом з цієї</p>

		дисципліни.
3	Форма контролю успішності навчання аспірантів/здобувачів	<p>Аспіранти/здобувачі проходять щорічну атестацію шляхом звітування на засіданні профільного відділу та Вченої ради Університету про хід виконання освітньо-наукової програми та індивідуального плану, включаючи опубліковані наукові статті та виступи на конференціях.</p> <p>Остаточним результатом навчання аспірантів/здобувачів є повне виконання освітньо-наукової програми, необхідний перелік опублікованих за результатами досліджень наукових праць, у тому числі в зарубіжних виданнях та таких, що індексуються у наукометричних базах, апробація результатів на наукових конференціях, належним чином оформлений рукопис дисертації та представлення її на спільне засідання відділів Університету або до розгляду в спеціалізовану вчену раду для отримання наукового ступеня доктора філософії в галузі 03 – гуманітарні науки, зі спеціальності 032 – історія та археологія.</p>
Е		Програмні компетентності
1	Загальні (універсальні)	<ul style="list-style-type: none"> • Аналіз та синтез. Здатність до аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів. • Гнучкість мислення. Набуття гнучкого мислення, відкритість до застосування фізичних знань та компетентностей в широкому діапазоні можливих місць роботи та повсякденному житті. • Групова робота. Здатність виконувати дослідження в групі під керівництвом лідера, подібні навички, що демонструють здатність до врахування строгих вимог дисципліни, планування та управління часом. • Комунікаційні навички. Здатність до ефективної комунікації та до представлення складної комплексної інформації у стислій формі усно та письмово, використовуючи інформаційно-комунікаційні технології та відповідні технічні терміни. • Популяризаційні навички. Уміння спілкуватися із нефакхівцями, певні навички викладання.

		<ul style="list-style-type: none"> • Етичні установки. Дотримання етичних принципів як з точки зору професійної чесності та порядності.
2	Фахові	<p>- Знання основних історичних процесів та подій усіх континентів від давнини та їх взаємозв'язок, сучасні дискусії на цю тему та напрями дослідження.</p> <p>- Знання змісту та основних етапів процесу формування історико-етнологічних знань, перетворення їх на науку; Оцінювання життєво важливих парадигм буття; перетворення зовнішніх культурних смислів у внутрішній морально-етичний світ; реалізація проектів, включаючи власні дослідження з етнічної історії України та зарубіжних країн, переосмислення наявного комплексу джерел та створення нових цілісних завдань для розв'язання значущих соціальних, наукових, культурних, етичних та інших проблем.</p> <p>Обізнаність з основними проблемами сучасної історичної науки, та її новітніми досягненнями, теоріями в області гуманітарних і соціально-економічних наук;</p> <p>Аналіз джерел та документів. Пошук, розуміння та використання архівних, музейних джерел з етнічної історії.</p> <p>Історичний період/тема. Детальні знання та розуміння певного періоду/тематичної області, методологій та історико-етнічних дискусій на цю тему чи про цей період.</p> <p>Знання ресурсів, доступних для проведення історико-етнологічного дослідження, включаючи ті, що ґрунтуються на ІКТ</p>

	<p>(інформаційно-комунікативних технологіях) та здатність відповідно їх використовувати.</p> <p>Володіння комплексним, системним, проблемно-історичним підходами та етнологічними методами дослідження.</p> <p>Ґрунтовні знання про польові методики дослідження етнографічних об'єктів та організацію науково-дослідних етнографічних експедицій.</p> <p>Використання відповідної термінології та форм вираження дисципліни в усній та письмовій формах рідною чи іноземною мовами.</p> <p>Уміння обирати необхідні етнологічні та історичні методи дослідження.</p> <p>Уміння роботи з етнографічними музейними колекціями.</p> <p>Володіння методикою джерелознавчої та історіографічної критики.</p> <p>Здатність використовувати інструменти інших гуманітарних наук відповідно до наукового проекту.</p> <p>Планування та представлення індивідуального внеску до історико-етнічних знань на основі дослідження.</p>
F	Програмні результати навчання
	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Знання</i> іноземної мови, на рівні достатньому для презентації наукових результатів в усній та письмовій формах, <i>розуміння фахових</i> наукових та професійних текстів, <i>вміння та навички</i> спілкуватися в іншомовному науковому і професійному середовищі. • <i>Знання</i> методів наукових досліджень та <i>вміння</i> їх використовувати на належному рівні; <i>вміння</i> розшукувати, опрацьовувати, аналізувати та синтезувати отриману інформацію (наукові статті, науково-аналітичні матеріали, бази даних тощо). • <i>Обізнаність</i> у наукових стандартах та відповідність їм щодо точності та обсягу локалізованої документації, використаної та процитованої в завданнях та висновках магістерської роботи. <ul style="list-style-type: none"> • <i>Знання</i> змісту і порядку розрахунків основних кількісних наукометричних показників ефективності наукової діяльності (індекс цитування, індекс Гірша (h-індекс), імпаکت-фактор (ІФ, або ІF)); <i>вміння</i> працювати з сучасними бібліографічними і реферативними базами даних, а також наукометричними платформами. <i>Знання і вміння</i> використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, комп'ютерні засоби та програми при проведенні наукових досліджень. • <i>Вміння та навички</i> працювати з сучасними бібліографічними і реферативними базами даних, а також наукометричними платформами (наприклад, Scopus, Web of Science, Index Copernicus, Web of Knowledge, PubMed, Mathematics, Springer, Agris, GeoRef та ін.). • <i>Знання, розуміння, вміння та навички</i> використання правил цитування та посилання на

	<p>використані джерела, правил оформлення бібліографічного списку, <i>розуміння</i> змісту і порядку розрахунків основних кількісних наукометричних показників ефективності наукової діяльності (індекс цитування, індекс Гірша (h-індекс), імпаکت-фактор (ІФ, або ІF)).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Здатність продемонструвати паралельно, виділяючи аналогії, різноманіття та зв'язки між основними подіями та процесами в різних частинах світу від давнини до сучасності. • Здатність аналізувати історичні документи та історичні тексти з різних періодів, інтерпретувати та контекстуалізувати їх правильно письмових звітах та у науковій роботі. • Здатність використовувати ІКТ- ресурси науковим чином, з використанням стандартів текстового аналізу до електронних, традиційних архівних, розповідних та усних джерел. • Здатність розрізнити різні реєстри наукового викладу та застосовувати їх відповідно в коротких викладах, оглядах як у письмових і усних завданнях, так і у своїй магістерській роботі • Здатність використовувати інструменти інших гуманітарних, природничих та точних наук за необхідності вирішення завдання дослідження. • Здатність працювати результативно в групах, щоб локалізувати, отримати та опрацювати дані для вирішення завдання дослідження та відповідати за організацію етапів роботи.
G	<ul style="list-style-type: none"> • Напрями наукових досліджень
	<ul style="list-style-type: none"> • Актуальні проблеми історії Півдня України в загальноісторичному вимірі; • Генеза тоталітарної системи радянської України в 1920-50-х роках; • Суспільно-політичні процеси в УСРР у 1920-х рр.; • Україна в Першій та Другій світових війнах; • Розвиток релігійних процесів на українських землях в другій половині XIX – XX ст. • Соціально-економічний розвиток Півдня України в другій половині XX ст. • Історіографічні та джерелознавчі аспекти дослідження питань нової та новітньої історії південного регіону України.

4. ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ, НА ЯКИХ БАЗУЄТЬСЯ ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА

1. TUNING (для ознайомлення зі спеціальними (фаховими) компетентностями та прикладами стандартів - <http://www.unideusto.org/tuningeu/>.
2. Закон «Про вищу освіту» - <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
3. Національний глосарій 2014 - http://ihed.org.ua/images/biblioteka/glossariy_Visha_osvita_2014_tempus-office.pdf.
4. Національний класифікатор України: "Класифікатор професій" ДК 003:2010 // Видавництво "Соцінформ", – К.: 2010.
5. НРК - <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>.
6. Перелік галузей знань і спеціальностей - <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>.
7. Рашкевич Ю.М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти – <file:///D:/Users/Dell/Downloads/BolonskyiProcessNewParadigmHE.pdf>.
8. Розроблення освітніх програм: методичні рекомендації - http://ihed.org.ua/images/biblioteka/rozroblennya_osv_program_2014_tempus-office.pdf.

5. ХАРАКТЕРИСТИКА СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧА ТРЕТЬОГО РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Система внутрішнього забезпечення вищим навчальним закладом якості вищої освіти складається з таких процедур і заходів, передбачених Законом України «Про вищу освіту»:

- 1) визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;
- 2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;
- 3) щорічне оцінювання здобувачів рівня доктора філософії, науково-педагогічних працівників вищого навчального закладу та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті вищого навчального закладу, на інформаційних стендах тощо;
- 4) забезпечення підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників;
- 5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи здобувачів третього рівня вищої освіти, за кожною освітньою програмою;
- 6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- 7) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені освіти та кваліфікації;
- 8) забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях працівників вищих навчальних закладів і здобувачів рівня доктора філософії.

Керівник проектної групи

(гарант освітньо-наукової програми):

Керівник інституту історії, політології та права

М.М. Шитюк

Члени проектної групи:

д.і.н., в.о. проф.. Ніколаєв І.Є.

д.і.н., в.о. проф.. Пархоменко В.А.

д.і.н., доцент Баковецька О.О.